

Oecumenische doorbraak of is de realiteit te weerbarstig?

Kardinaal Kurt Koch, voorzitter van de Pauselijke Raad voor de Eenheid, had onlangs een gesprek met de Russisch-orthodoxe patriarch Kirill en verschillende ontmoetingen met metropoliet Hilarion. Er zou sprake zijn van een katholiek-orthodoxe doorbraak. Maar de zaken liggen gecompliceerd.

Niet voor het eerst werd een omwenteling in de relaties tussen Moskou en Rome aangekondigd, maar vermoedelijk zal ook nu de witte rook grijs blijken. De onderlinge relaties zijn ingewikkeld en niet zonder complicaties.

Op 16 maart sprak kardinaal Koch in de Russische hoofdstad met Kirill, patriarch van Moskou en heel Rusland, onder andere over christianofobie in Europa, samenwerking rond traditionele christelijke waarden en het bepleiten van de christelijke leer in economie, wetenschap en bio-ethiek. Beide Kerken kunnen op die gebieden samen optrekken in bijvoorbeeld de VN, OVSE en EU, aldus de patriarch.

Twee dagen eerder ging Koch op bezoek bij de afdeling Buitenlandse Betrekkingen van de Russisch-orthodoxe Kerk, waar metropoliet Hilarion van Volokolamsk de leiding heeft. Naast concrete en praktische samenwerking bespraken beiden de mogelijkheid van een Gemeenschappelijke Internationale Commissie voor Theologische Dialoog en maatregelen om het conflict tussen orthodoxen en Oekraïense Grieks-katholieken te regelen.

Kardinaal Koch en metropoliet Hilarion ontmoetten elkaar daarop nog eens in het Zwitserse Freiburg en op een con-

niet bepaald uit in liefde voor Rusland of de Russisch-orthodoxe kerk.

Complicaties

Wordt echter de voorhang van goede bedoelingen en verlangens naar samenwerking en eenheid opzij geschoven, dan wordt daarachter een wel zeer complexe en weerbarstige werkelijkheid zichtbaar.

De Amerikaanse commentator en pausbiograaf George Weigel velde onlangs nog een zeer hard oordeel over de Russisch-orthodoxe Kerk. Daarbij liet Weigel niet na te wijzen op de KGB-relaties van patriarch Kirill – alleen diens steile carrière al wekt het ernstige vermoeden.

In zijn column voor het weekblad *Denver Catholic Register* van het aartsbisdom Denver (8 maart 2011) bekritiseerde Weigel de oecumenische intenties van de Russisch-orthodoxe Kerk. Hij verwees naar een gesprek dat hij in februari had met metropoliet Hilarion. De door de Sovjet geheime dienst met deportatie en moord afgedwongen hereniging van de Oekraïense Grieks-katholieke Kerk met de Russisch-orthodoxe Kerk in 1946 zou, zo bevestigde Hilarion, een 'theologisch legitieme kerkelijke daad' zijn geweest.

Voeg hierbij de gemarginaliseerde positie van de Rooms-katholieke Kerk in Rusland, waartoe ook de orthodoxe Kerk trouwens een regelmatige bijdrage levert. Weigel memoreerde de vaak herhaalde Russisch-orthodoxe claim op het geloof van alle Oekraïners, Wit-Russen en Russen. In het orthodoxe denken en spreken voert bovendien een gemakkelijk vingerwijzen naar westers liberalisme de boventoon, maar blijft een afkeuring van het totalitaire en collectivistische denken, dat Rusland van oudsher parten speelt, uit. En zo'n kritiek zal er waarschijnlijk ook niet komen. Patriarch Kirills lof voor de dictatoriale Wit-Russische president Alexander Loekasjenko in december 2010 toonde dat opnieuw aan. •

door Frans Hoppenbrouwers, Stichting Communicantes

De Russisch-orthodoxe metropoliet Hilarion bepleit een 'strategische alliantie' van orthodoxen en katholieken.

ferentie in Würzburg, waarbij de Russische prelaat een 'strategische alliantie' tussen de Russisch-orthodoxe en Rooms-katholieke Kerk voorstelde. Voorafgaand aan het bezoek van Koch aan Moskou, in januari 2011, had Hilarion nog deelgenomen aan een Litouwse conferentie rond het thema familie. Opmerkelijk, want de overwegend rooms-katholieke Litouwers en hun kerkleiders munten